# עירין קדישין — קרח



ויקח קרח. פירש"י ז"ל שלקח עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה. וכן איתא במדרש ויקח קרח שלקח מקח רע לעצמו. הנה ידוע למי שיודע וכן הוא האמת שרצון הבורא יתברך היה בבריאת העולם להטיב להנבראים בתכלית הטוב הגמור ושיכירו אורו וטובו וחסדו הגדול וכן היא מבואר במדרש בראשית ברא אלקים שבתחלה עלה במחשבתו לברוא העולם במדת הדין וראה שאין העולם יכול להתקיים עמד ושיתף מדת הרחמים עמו כדי שיתקיים העולם. וזהו (בראשית ב') ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. כי טוב ה' לכל ודרך הטוב להטיב. והנה אם האדם שהוא בתכלית המכיון כבריאת העולם אם הוא הולך בדרך הטוב והישר בעבודת הבורא לקבל עול מלכותו יתברך מכל הדברים שבאו לכלל עשיה יצירה ובריאה ודוצח"מ לבלתי ראות על חומריות ועביות הדברים רק על החיות והכח השפע אלקי ששוכן בתוך כל דבר שמחיה ומהווה הדבר ההוא. שלולא שפעת כחו וחיותו אלקי כלא וכאפס וכאין נחשבו ואינו ממלא כריסו ותאוותיו והנאותיו מחומריות ועביות הדבר. רק שמתענג ונהנה מרוחניות הדבר מן החיות והכח השפע אלקי ששוכן שם אזי ימשוך עליו האדם בעבודה כזאת התכלית הטוב שהוא ברצון הבורא ב"ה בבריאת העולם:

והנה השלשה שהם עיקר צרכי האדם שלולא הם חייו אינם חיים שהם בני חיי ומזונא המה נמשכים מעבודה הזאת שאם האדם מקדש ומטהר מחשבתו ורעיוניו בזיווגו המותר לו לבלתי הלוך למלאות תאוותו והנאותו הגשמיים. רק להשלים רצון הבורא במצות הבורא להכניס התענוג להמצוה ולהנות מתענוג המצוה של הבורא יתברך אזי ממשיך עליו האדם בעבודה תמה כזאת השפע של בנים כפי עבודתו בנים כשרים והגונים. וכן אם האדם מפריש מהונו ומרכושו להנאות לאחרים ולגמול חסד ולעשות צדקה משלו ועינו אינו רעה בשלו. דהיינו לחשוב ששלו הוא שכחו ועוצם ידו עשה לו כל הכבוד הזה. רק שמאמין באמונה שלימה שהבורא ב"ה פעל לו וכל אלה מאת הבורא נתנו לו. ואז באמונה כזאת אינו צרה עיניו מלפרוש מהונו לתת לאחרים. ואז ממשיך עליו האדם בנתינת הצדקה כזאת השפע של חיים טובים. וכן אם מקבל עליו האדם של מלכותו יתברך מכל הדברים שבאו לכלל הוי"ה כנ"ל אזי ממשיך עליו האדם בעבודה כנ"ל השפע של מזוני בהרוחה וכבוד. אבל אם חס ושלום הוא להיפך בכל הדברים הנ"ל אזי גורם האדם בעבודתו הרעה השלשה דברים הנ"ל לרעה חס ושלום שאינם בשלימות אצלו. שלפי פעולתו כך תשלים גמולתו. כי בעצמו גרם לו זאת בעבודתו הרעה כי אין רע ממנו יתברך כי אצלו יתברך כתיב לא יגורך רע. רק שמעשיו ופעולתו של האדם גרם לו הרעה הזאת:

והנה קרח במחלוקתו הרעה גרם לו שירד הוא וכל אשר לו חיים שאולה. וזהו שפירש"י ויקח קרח שלקח עצמו ר"ל שבעצמו לקח הרעה שלו שמעשיו ופעולתו הרע גרם לו הרעה הזאת שלפי מעשיו ופעולתו כך תשלים גמולתו, כי אין רע יורד ממנו יתברך. וזהו ג"כ שפירש"י ז"ל לצד אחד להיות נחלק מן העדה לעורר על הכהונה. כי בעת בריאת העולם היה המתקת הדין כנ"ל ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. שנמתק הדין בהוי"ה שהיא הרחמים ונעשו אחד. אבל קרח במעשיו הרע של המחלוקת גרם להיות לצד אחד להיות יוצא הדין מהשיתוף שהיה בסוד המתקה סוד האחד. ולהיות לצד אחד בדין לבד והוי"ה סוד הרחמים לבד, להיות לחול הדין על ראשו במעשיו הרעים לשלם גמולו בראשו לשלם לאיש כמעשהו. וזה לצד אחד כנ"ל ולהיות נחלק מן העדה. כי העדה לשון אסיפה כי בתחלה היה הדין משותף עם הרחמים בסוד המתקה כנ"ל ובעבודתו הרעה במחלוקת גרם להיות יוצא הדין מהשיתוף שהיה בסוד אחד ולהיות לצד אחד הדין לבד והרחמים לבד ולהיות לחול על ראשו לשלם גמולו. וזהו. לעורר על הכהונה כי כהן הוא סוד החסד והדין הוא להחסד מתנגד להיפך ממנו, ודבר שהוא מתנגד ולהיפך נקרא בשם עורר שמעשיו ופעולתו הרע של מחלוקתו גרם לו להיות יוצא הדין מהמחבר שלו לצד אחד ולהיות לחול על ראשו כנ"ל. וזהו ג"כ פי' המדרש ויקח קרח שלקח מקח רע לעצמו ר"ל שלקיחה של הרע שעבר עליו במחלקותו בעצמו לקח שרוע מעשיו ופעולתו הרעה גרמו לו זאת כי אין רע יורד ממנו יתברך כנ"ל:

באופן אחר ויקח קרח ותרגומו ואתפליג קרח. כי הנה ידוע למי שיודע וכן הוא האמת כי נפש חיה הוא שמו רצה לומר שהחיות של הנפש הוא שמו שהאותיות של שמו האדם הוא החיות שלו שהוא סוד נשמתו. כי האותיות של שמו המה ממשיכים על האדם חיות ושפע מאור א"ס ב"ה כי אורייתא וקוב"ה וישראל חד אינון. כי אור א"ס ב"ה חלק אור מעצמותו יתברך נתצמצם בתורה הקדושה סוד האותיות בצרופי שמות הקדושים, ונשמות ישראל המה ג"כ חלק אלקי ממעל הנחצבים מתחת כסא כבודו יתברך חלק אור מעצמות אין סוף ב"ה. ונתצמצמו אור של הנשמות בגופים וחומרים נבדלים. והשני צימצומים הנ"ל לא שוים בעניניהם כי האותיות של צרופי שמות המה לבוש דק וגבוה ביותר ויכול להתלבש בהן אור גדול וחזק ובהיר ביותר. אבל הגוף שהוא חומר עב וגשמי מוכרח להתלבש בו מעט אור ממנו יתברך בריבוי צימצום ולבושין. כי ריבוי השמן גורם כיבוי הנר, ולכן אם האדם הוא מזכך ומטהר גופו וחומרו מגשמיותו ועביותו אזי יכול להשיג אור היותר גדול ובהיר. כי לפי זיכוך חומרו וגופו כך השגת ריבוי האור כדי שלא יבטל הכלי והלבוש מהיכנו. כמו שאמר הרשב"י זכה יתיר וכו' יהבין ליה וכו' זכה יתיר יהבין ליה וכו'. ויכול האדם לעלות בזיכוך חומרו וגופו למעלה היותר גדולה וגבוהה מהמלאכים ושרפים כנזכר כמה פעמים. וע"כ נקרא מלאך בשם עומד וצדיק בשם מהלך. נמצא שאם נשמות ישראל המה כל כך גבוהים ורמים שנחצבו מתחת כסא כבודו חלק אלקי ממעל מאור עצמות א"ס ב"ה ולכן מוכרחת הנשמה להסתלק מן האדם בעת חטאו ברוע מפעליו ומעבדיו שלא לראות ברעת גופו וחומרו. כי חלק הטוב לעומת חלק הרע מקצה אל קצה ואינו יכול להיות עמו יחד ומוכרחת להסתלק לשורשו בעת רוע מעשיו של הגוף. והבורא ב"ה ברחמיו ובחסדיו הגדולים מחזיר לו הנשמה אחר החטא כבראשונה רק בלבוש היותר עב והגשמי כדי שיכול הגוף והחומר שנתגשם ונעבה ביותר אחר החטא לסובלה מחמת ריבוי הלבוש שנתרבה לה אחר החטא. וזה הכתם שנכתם הנשמה בכל חטא וחטא. העולה מזה שעשיית החטא היא רק בנפש ורוח כי הנשמה מסתלקת בעת החטא כנ"ל. וזהו ג"כ חסד אל שמשאיר הנפש והרוח בו בעת החטא כי לולא הם היה הגוף והחומר כפגר מובס בעת החטא. והנה ידוע למי שיודע וכן הוא האמת כי כתיב (תהלים לג) הנה עין ה' אל יריאיו רצה לומר שהיריאים והשלמים המה תמיד עין ה' רצה לומר שהם מסתכלים ומביטים תמיד בכל הדברים הבאים לכלל הוי"ה והעשיה והיצירה ובריאה על הכח והחיות השפע אלקי ששוכן שם ולא על גשמיות ועביות הדבר. וזהו עין ה' שרואים ומסתכלים תמיד על הכח והחיות של הוי"ה ב"ה ששופע ושוכן שם ולא לילך אחר הנאות ותאוות של גשמיות הדבר:

ונחזור לענין ראשון שבעת החטא של אדם נסתלקת ממנו הנשמה כנ"ל. והנה בעוד הנשמה בגופו אזי נקרא בשם אדם כי אדם גימ' מ"ה כמספר הוי"ה ב"ה במלואו, כי שורשה בהוי"ה חלק אלקי ממעל כלל, והנה בעת החטא שאז מסתלקת ממנו אזי נקרא הגוף בשם בשר אדם כי אדם סוד הנשמה סוד הוי"ה במלואו נסתלק ממנו ונשאר רק בשר של אדם סוד הגוף והחומר. וז"ש חז"ל איזה שוטה המאבד מה שנותנים לו כי השוטה בשטותו ובמעשיו הרעים מאבד מ"ה שנותנים לו סוד האדם שהיא סוד הנשמה. כי מסתלק ממנו בעת שטותו כנ"ל. והנה קרח שעשה מחלוקת לחלוק על משה אודות הכהונה והמלכות שהיה הכל על פי הציווי של הבורא ב"ה. לא עפ"י משה עצמו כמחשבתו הרע של קרח. בודאי אין לך חטא גדול יותר מזה לחלוק על הציווי של הבורא. אז בודאי. נסתלק ממנו הנשמה בעת מחלוקתו כנ"ל. וזהו ויקח קרח שתרגומו ואיתפלג הוא לשון הפלגס וחלוקה. שאיתפלג ממנו האותיות שנשמה אותיות קרח סוד הנשמה כי נפש חיה הוא שמו סוד הנשמה כנ"ל. שהלכה ונסתלקה ממנו סוד הנשמה אותיות קרח מחמת חמא של מחלוקתו וזה שפירש"י וכי קרח שפקח היה מה ראה לשטות זה עינו הטעתו. רצה לומר שקרח היה בודאי אדם גדול וחשוב משבט לוי ובוודאי היה לו נשמה גדולה. מה ראה לשטות זה לאבד הנשמה שלו בעת מחלוקתו כנ"ל איזה שוטה המאבד מה שנותנים לו המאבד סוד מ"ה הנשמה כנ"ל. ואיתפלג קרח שהופלג והסתלק ממנו אותיות קרח סוד הנשמה במחלוקתו כנ"ל. ועל זה מתרץ עינו הטעתו כי כתוב עין ה' אל יריאיו שהיריאים והשלימים עין ה' להם שרואים ומסתכלים תמיד על הוי"ה ב"ה. רצה לומר על הכח והחיות והשפע אלקי ששוכן בכל הדברים כנ"ל והוא לא היה לו מדריגה ומעלה הזאת של עין ה' כנ"ל: וזהו עינו הטעתו ומחמת זה נפל במחלוקת. ונסתלק ממנו סוד הנשמה כנ"ל:

וזהו שעמד משה בתפילתו בעת שאמר לו השם יתברך הבדלו מתוך העדה הרעה הזאת ואכלה אותם כרגע. עמד משה בתפילתו אל אלהי הרוחות לכל בשר האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף. כי זה ידוע למי שיודע וכן הוא האמת שישראל ערבים זה בזה. וטעם הערבות היא מחמת שנשמות עמו ישראל כולם נלקחים ממקום אחד מתחת כסא כבודו יתברך חלק אלקי ממעל. ודרך הדבר שכל דבר שנלקח ממקום אחד אזי כל הדבר ההוא היא התחברות אחד כמי הגוף. מחמת שנלקח ממקום אחד הוא התחברות אחד. לכן אם ח"ו יכאב לאדם אבר אחד מרמ"ח אברים הכאב ההיא אפילו הקטן שכולם אזי מרגישין כל הרמ"ח אבריו הכאב ההוא. שהוא מחמת שהתחברות אחד להם מחמת שנלקחו ממקום אחד. מחמת זה הטעם כל ישראל ערבים זה בזה. ולכן מחויב כל אחד מישראל להוכיח את חבירו כמו שנא' הוכח תוכיח כי כל ישראל המה קומה אחד מחמת החלק אלקי ששוכן בתוך כולם שממקום אחד הולכין מתחת כסא כבודו יתברך. ולכן כל אחד מישראל נתפס בחטא חברו כי המה קומה אחת כנ"ל:

והנה קרח במחלוקתו מחמת גודל חטאתו כנ"ל. אמר הקדוש ב"ה למשה הבדלו מתוך העדה הרעה הזאת ואכלה אותם כרגע. שרצון וחפץ השי"ת היה לכלות כל ישראל מחמת המחלוקת של קרח כי כל ישראל ערבים זה לזה ומגיע הפגם של מחלוקת לכל ישראל כנ"ל. ועל זה אמר משה בתפילתו אל אלקי הרוחות לכל בשר איש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף: תפס אל אלקי הרוחות לכל בשר כי מחמת מה הטעם אתה רצה לכלות כל ישראל בחטאו אחד מהם הוא מחמת כי כל ישראל ערבים זה לזה מחמת נשמתם שהן ממקום אחד כנ"ל. אך עתה אבד חטאו שאתה אלקי הרוחות לכל בשר. שבעת מחלוקתו נסתלק ממנו סוד הנשמה כנ"ל. ונשאר רק הרוח והבשר סוד הנפש לבד כנ"ל. שבעוד הנשמה בו נקרא אדם ובעת חטאו נקרא בשר אדם כנ"ל. וע"ז אמר בתפלתו אל אלקי הרוחות לכל בשר שתפס רק הרוחות והבשר שנסתלק ממנו הנשמה הנ"ל. נסתלק ממנו הערבות ג"כ. על זה אמר האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף שאין ראוי כך לעשות כי יבוטל ממנו הערבות. ופעל בתפילתו ממנו יתברך בטענה הזאת כי בטל הערבות ממנו כנ"ל. ושלא יכלו כל ישראל בשביל הערבות. ועוד בא בטענה אחרת במליצה בעד קרח שלא יענש קרח בעצמו בחטאו ואמר אל אלקי הרוחות לכל בשר. כי אל היא סוד החכמה כמו דכתיב (תהלים נב) חסד אל כל היום. והראיה והאות על זה שאתה בעל החסד כי אתה אלקי הרוחות. שאפילו הסטרא אחרא שנקראים בשם רוחות ואתה מחיה אותם ע"י שם אל שהוא סוד החסד הנ"ל. שהס"ם שהוא בקליפה הגדולה סופו של שמו הוא שם אל. והשם אל שבסופו מחיה אותו ונוחן לו כח לעשות פעולתו. ונמצא אפילו הסטרא אחרא והרוחות אתה מחיה ומהווה אותם. ועוד ראיה שאתה בעל החסד כי אפילו האדם בעת חטאו שאז מסתלקת ממנו סוד הנשמה כנ"ל אתה מחיה האדם בעת חטאו על ידי הרוח והנפש. שאם יסתלק ממנו הנפש והרוח כמו שנסתלקה ממנו הנשמה היה נשאר מת ר"ל ולא היה בו כח לעשות החטא. ואעפ"כ נשאר בו הנפש והרוח בעת החטא. וזהו חסדו יתברך:

וזה המליצה שהמליץ משה בעדו שלא יענש קרח בעצמו ואמר אל אלקי הרוחות רצה לומר שאתה אל של חסד. והראיה שאתה אל של חסד שאתה אל אלקי הרוחות כנ"ל. ושוב שנית שאתה אל אלקי הרוחות לכל בשר שבעת חטא האדם שאז מסתלק ממנו הנשמה ונשאר רק בשר אדם כנ"ל אתה אל של חסד מחיה אותו על ידי הנפש והרוח וזהו חסדו כנ"ל. וזהו אל אלהי הרוחות לכל בשר שאפילו בעת החטא שנקרא בשר אתה מחיה אותו ע"י הרוח. ועל זה אמר איש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף כי יחטא הוא לשון חסרון שאם אפילו יחטא ר"ל שנחסר ממנו סוד הנשמה שנקראת בשם איש כמו דכתיב איש אלקים. ועל כל העדה תקצוף כי עדה הוא סוד הנפש והרוח כי עדה הוא לשון אסיפה. והנפש והרוח אפילו בעת החטא המה נאספים באדם. ולמה תקצוף עליהם לכלותם מחמת החטא כמו שאתה רוצה לעשות לקרח ולמה יגרע כחו מס"א והרוחות שאתה מחיה אותם על ידי שם אל כנ"ל. ולא פעל עליהם בתפילתו ובטענותו על קרח ועדתו שאמר בעדה ועל כל העדה תקצוף שרצה לומר שלא לקצוף על נפשם ורוחם שנקרא בשם עדה כנ"ל לא פעל על זה:

אופן אחר ויקח קרח ותרגימו ואיתפלג קרח. כי בחי' כהן לוי ישראל הוא נגד נפש רוח נשמה ונגד שם הוי"ה ב"ה. וה"א אחרונה מורה על מלכות בית דוד. וקרח שרצה להפוך מלוי לכהן והיה ההיפך גם רוח על נפש. ורצה חלילה להפוך את השם הוי"ה ב"ה ורצה לעשות פירוד בין הדביקיה שס הוי"ה ב"ה. וזהו ואיתפלג קרח שרצה לעשות פירוד וכו'. [לא מצאתי יתר וחבל על דאבדין]:

סליק